

Situaziun finanziaria allegraivla da las vischnancas grischunas

Ils quints annuals 2008 da las vischnancas grischunas èn evaluads. In'ulteriura giada ha pudì vegnir meglierà l'indebitament net resp. la facultad netta per abitant(a). Gist uschè positiv sco il svilup da la situaziun finanziaria da las vischnancas grischunas è er il svilup da las finanzas communalas en il rest da la Svizra. Las evaluaziuns dals quints 2008 da tut las vischnancas svizas conferman il trend positiv che sa mussa dapi almain l'onn 2001. Ils indicaturs da finanzas ils pli novs da l'onn 2008 descrivan detagliadamain quest svilup allegraivel sin las proximas paginas.

Sin basa da la lescha inoltrescha mintga vischnanca mintg'onn ses quint annual approvà, ensemen cun il rapport da la cumissiun da revisiun da quints e da gestiun, al departament da finanzas e vischnancas. L'uffizi da vischnancas registrescha ed evaluate-scha ils quints annuals tenor criteris standardisads sin plaun naziunal. Cun agid da la statistica sa laschan cumparegljar las finanzas da las vischnancas, quai che permetta da trair tscherzas conclusiuns. Questa concentrasiun d'infurmaziuns davart la situaziun finanziaria è in instrument directiv impurtant per las persunas responsablas en las vischnancas. Sche necessari pon uschia vegnir instradadas a temp mesiras da correctura adattadas. Ils indicaturs da finanzas 2008 da tut las

vischnancas grischunas (stadi 2008: 203 vischnancas) mussan danovamain in svilup allegraivel. La situaziun d'indebitament da las vischnancas è sa meglierada anc ina giada. La media da la facultad netta per abitant(a) è s'augmentada da 23 sin 323 francs. Ma tuttina na dastgan ins betg surveisar che la situaziun finanziaria da las singulas vischnancas sa sviluppa en moda fitg differenta.

L'**atgna finanziaziun** è in indicatur central per giuditgar la situaziun finanziaria d'ina vischnanca. Ella mussa la libertad d'agir per amortisaziuns e per apports resp. per prelevaziuns per las finanziaziuns spezialas. L'atgna finanziaziun (cashflow) per abitant(a) è sa reducida levamain l'onn 2008 da 1'458 francs a 1'303 francs. L'onn 2008 han 94 vischnancas gi ina meglra atgna finanziaziun cumpareglià cun l'onn precedent, entant che 109 vischnancas han gi ina diminuziun da l'atgna finanziaziun.

Il **grad d'atgna finanziaziun** mussa, quant enavant che novas investiziuns pon vegnir finanziadas tras meds finansials realisads sez. In grad d'atgna finanziaziun sut 100 pertschient chaschuna novs debits. Sche questa valur sa chatta sur 100 pertschient, pon ils debits vegnir reducids. Valurs tranter 70 e 100 pertschient signifitgeschan in nov indebitament che po anc vegnir responsà. La media dal grad d'atgna

1 / 2010

Cuntegn

- 01/02** Indicaturs da finanzas 2008
- 03** Vischnancas burgaisas
- 04** Societads d'ovras electricas NGF grischuna

Agiuntas

Indicaturs da finanzas da las vischnancas grischunas 2008

Purschidas da scolaziun e da furmaziun supplementara:

- www.bvr.ch
- www.gemeindetreuhand.ch
- www.zvm.ch
- www.htwchur.ch

Editur

Uffizi da vischnancas
Grabenstrasse 1
7001 Cuira

Tel. 081 257 23 91
Fax. 081 257 21 95
www.afg.gr.ch
E-Mail: info@afg.gr.ch

Indicatur da finanzas 2008

finanziaziun è sa reducida a 116.50 pertschient (2007: 148.24 pertschient). En media han las vischnancas pia pudì finanziar lur investiziuns nettas or d'agens meds finansials. Ina grad d'atgna finanziaziun da passa 100 pertschient han gi 94 vischnancas (101 vischnancas). Tranter 70 e 100 pertschient sa chattavan 23 vischnancas (17) ed en il sector problematic tranter 0 e 70 pertschient eran 42 vischnancas (48). 9 vischnancas (11) han gi in'atgna finanziaziun negativa. Questas vischnancas han consumà lur facultad u han stuì far novs debits. 34 vischnancas han preschentà in surpli d'entradas en il quint d'investiziun. En quests cas na po il grad d'atgna finanziaziun betg vegnir erui.

La **facultad netta** per abitant(a) importava 323 francs l'onn 2008, quai ch'è in augment da 300 francs. Quai vul dir ch'il total da la facultad finanziaria cumprovada surpasa il chapital ester. 129 vischnancas han pudì reducir lur debit net resp. augmentar lur facultad netta. 74 vischnancas han gi in pegiurament dal debit net. En 8 vischnancas ha il debit net per abitant(a) surpassà 10'000

francs; quai è 1 vischnanca damain che l'onn precedent. Las differenzas da la facultad netta resp. dal debit net èn marcantas. En las singulas vischnancas tanschan ellas d'in indebitament net da passa 20'000 francs per abitant(a) fin ad ina facultad disponibla da passa 47'000 francs per abitant(a). Giudigond quests indicatur sto er vegnir resguardada la capaciad finanziaria da la vischnanca, sco p.ex. l'atgna finanziaziun u la cumposiziun concreta da la facultad finanziaria. L'entir chapital ester da tut las vischnancas è sa reduci l'onn 2008 ad 1.424 milliardas francs (1.482 milliardas francs). Entaifer il chapital ester è sa reduci il pli fitg ils debits a vista mesauna ed a lunga vista.

Las **investiziuns nettas** èn creschidas per 138 francs en cumparegliaziun cun l'onn precedent, q.v.d. da 981 francs a 1'119 francs per abitant(a). Cumbain ch'il volumen d'investiziuns è stà levamain pli grond che l'onn precedent, han entradas d'investiziun pli pitschnas chaschunà investiziuns nettas pli grondas. En cifras absolutas han las expensas cumuladas dals quintes d'investiziun

importà 338 milliuns francs (326), en cumparegliaziun cun entradas da 128 milliuns francs (144). En 110 vischnancas èn las investiziuns nettas s'augmentadas, entant ch'ellas èn sa reducidas en las autras 92 vischnancas.

La **quota d'atgna finanziaziun** mussa la forza finanziaria sco er la libertad finanziaria d'ina vischnanca. La quota d'atgna finanziaziun è sa reducida en media per 2.43 puncts a 18.84 pertschient (21.27). Questa valur po vegnir taxada sco cuntentaivla. Ina quota d'atgna finanziaziun da passa 20 pertschient è stada constanta tar 86 vischnancas. 44 vischnancas (41) han gi ina valur debbla da sut 10 pertschient. 133 vischnancas (140) n'han gi nagina grevezza da tschains netta. Quai è in resultat allegraivel.

Ina pitschna **quota da la grevezza da tschains** da sut 2 pertschient han gi 40 vischnancas (34). Quest resultat po puspè vegnir attribui a la reduziun da debits, per part er a gudogns da contabilitad extraordinaris. Questa mesira exprima il servetsch da debits en rela-

Indicatur da finanzas da las vischnancas grischunas¹⁾ 2003 - 2008

Indicatur / grondezza	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Grad d'atgna finanziaziun en % ²⁾	103.89	121.99	125.57	117.43	148.24	116.50
Quota d'atgna finanziaziun en % ³⁾	17.19	18.56	18.17	19.52	21.27	18.84
Quota dal servetsch da chapital en % ⁴⁾	8.96	8.82	7.88	7.56	7.22	6.85
Quota da la grevezza da tschains en % ⁵⁾	-1.08	-2.19	-1.59	-2.39	-2.38	-2.52
Quota da l'indebitament brut en % ⁶⁾		105.27	100.21	105.00	94.96	87.31
Quoto d'investiziun en % ⁷⁾		24.59	22.68	24.96	24.49	24.27
Debits nets en fr. per abitant/a (-facultad netta) ⁸⁾	1 687	1 236	1 048	823	-23	-323

1) Il daivet net è vegni erui per tut las 202 vischnancas, entant ch'ils ulteriurs indicatur pertutgan be vischnancas cun in MAC cumplet (2002: 207; 2003: 206; 2004: 207; 2005: 207; 2006: 206; 2007: 205; 2008: 202)

2) Ideal: 100 % e dapli; bun fin giustificabel: 100 - 70 %; problematic: sut 70 %

3) Buna: sur 20 %; mesauna: 10 - 20 %; flaivla: sut 10 %

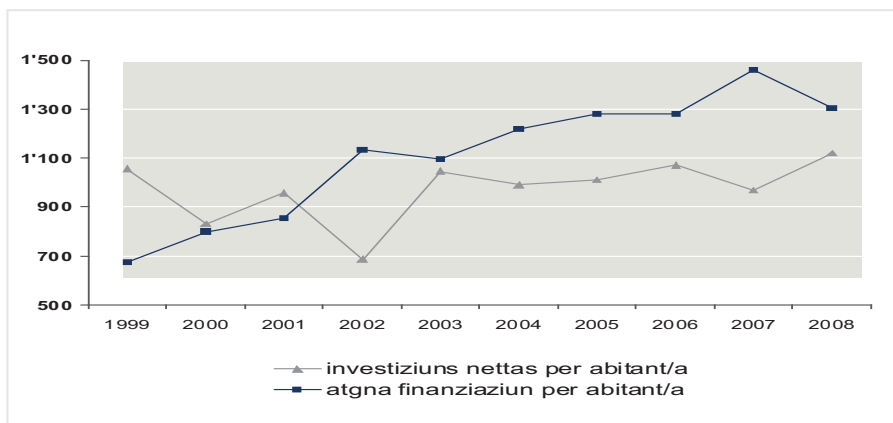
4) Pitschna: sut 5 %; supportabla: 5 - 15 %; auta fin fitg auta: 15 - 25 %; strusch pli supportabla: sur 25 %

5) Pitschna: sur 2 %; mesauna: 2 - 5 %; grond 5 - 8 %; fitg auta (indebitament strusch pli supportabel): sur 8 %

6) Fitg bun: < 50 %; bun: 50 - 100 %; mesaun: 100 - 150 %; nausch: 150 - 200 %; critic: > 200 %

7) Flaiflas: < 10 %; mesaunas 10 - 20 %; fermas: 20 - 30 %; fitg fermas: > 30%

8) Pitschen: fin fr. 1 000; mesaun: fr. 1 000 - 3 000; grond: fr. 3 000 - 5 000; fitg aut: sur fr. 5 000

ziun cun il retgav finanziel. Sch'ella surpasa 5 puncts procentuals, inditgescha quai ina gronda grevezza da tschains. Questa valur critica è vegnida surpasada dad 8 vischnancas (9).

La quota dal servetsch da chapital exprima la grevezza da las finanzas pervia da custs da chapital. In'auta quota dal servetsch da chapital inditgescha in basegn d'amortisaziun corresponsent e/u in grond indebitament. En media han las vischnancas gi ina valur supportabla da 6.85 pertschient (7.22). 165 vischnancas (164) han gi ina valur da sut 15 pertschient, quai che po vegnir giuditgà sco supportabel. In'auta quota dal servetsch da chapital da passa 15 pertschient (fitg aut) han gi 37 vischnancas (45), tar 9 vischnancas (13) sa chattava questa valur schizunt sur 25 pertschient, quai che n'è strusch pli supportabel.

La quota da l'indebitament brut exprima ils debits bruts en pertschients dal retgav finanziel. Qua tras sa mussa er la situaziun d'indebitament. Quella vegn classificada sco critica, sche la sava da 200 pertschient vegn surpasada. Cun ina valur media dad 87.31 pertschient (94.96) è vegni cuntanschi in resultat cuntentaivel. In fitg bun resultat da sut 50 pertschient han cuntanschi 71 vischnancas. Bunas valurs tranter 50 e 100 pertschient han gi 55 vischnancas. 41 vischnancas (51) han gi ina quota da l'indebitament brut da passa 150 pertschient. 24 da quellas vischnancas (29) han schizunt stuì tollerar ina valur critica da passa 200 pertschient.

Tras la calculaziun da **l'indicatur da la quota d'investiziun** vegnan preschentadas las investiziuns bruttas en pertschients da las expensas consolida-

das. Uschia sa mussa, quant auta che la quota da las investiziuns bruttas è vi da las expensas consolidadas. L'indicatur mussa l'activitad en il sector da las investiziuns e/u l'augment da l'indebitament net. Sulet na di el dentant nagut davart la situaziun finanziela da la vischnanca. Sco il grad d'atgna finanziaziun po er quest indicatur variar fitg ferm d'in onn a l'auter. Perquai dovri in giudicament sur plirs onns, ensemen cun la quota d'atgna finanziaziun. In resultat sut 10 pertschient vegn taxà sco activitad d'investiziun debla, in tal sur 30 pertschient sco activitad d'investiziun fitg ferma. La media da tut las vischnancas dal Grischun ha importà 24.27 pertschient l'onn 2008 (24.49), quai che po vegnir taxà sco in ferm resultat. Ina quota d'investiziun da main che 10 pertschient han gi 29 vischnancas (32); tar 76 vischnancas (81) sa chattava questa valur sur 30 pertschient.

Vischnancas burgaisas

Surveglianza da las vischnancas burgaisas

Chaussas fundamentalas

Tenor l'art. 81a da la lescha da vischnancas (LV; DG 175.050) ston las vischnancas burgaisas – analogamain a las vischnancas politicas – render quint mintg'onn davart tut lur finanzas, nun che quai vegnia fatg da la vischnanca politica. Entaifer in onn suenter la finiziun da l'onn da gestiun ston vegnir tramess al departament il quint annual ed il rapport da la cumissiun da gestiun. Allegraivlamain ademplescha la gronda part da las vischnancas burgaisas

lur obligaziun da render quint sco er d'inoltrar il quint annual ed il rapport da revisiun senza vegnir intimada. Tar ina pitschna part da las vischnancas burgaisas dovri dapli fadia da procurar per ils documents. Singulas vischnancas burgaisas na demussan avertamain nagina chapientscha per il fatg ch'ellas ston render quint davart lur finanzas.

Situaziun finanziela allegraivla

En var dus terz da las vischnancas grischunas exista mintgamai er ina vischnanca burgaisa. La mesadad da quellas ha in agen quint. En ils auters cas liquidescha la vischnanca politica il rendaint. L'evaluaziun da las vischnancas burgaisas cun in agen quint, fatga fin ussa, mussa in bun fin fitg bun maletg da la situaziun finanziela. Visavi ina facultad da var 100 milliuns francs stattan debits da stgars in tschintgavel. La facultad è validada differentamain; stgars la mesadad da la facultad sa cumpona da meds finanziels liquids.

Vischnancas burgaisas e fusiuns

En connex cun la fusiun da la vischnanca politica è relevant l'art. 89 LV: «Sche duas u pliras vischnancas fusiuneschan, vala la fusiun er per las vischnancas burgaisas.» En quest connex ha pudì vegnir constatada la tendenza da vulair retrair durablamain la facultad d'ina vischnanca burgaisa dal champ d'influenza da las novas personas autorisadas, avant che la fusiun da vischnancas entria en vigur. La fin da december 2009 ha la regenza disponì sco autoritad da surveglianza che la via sur la furmazion d'ina associaziun da terren en il senn dals art. 26 ss. LitCCS saja inadmissibla, perquai che talas associaziuns na sajan betg sutmessas a la surveglianza statala e perquai ch'i na dettia nagina garanzia che l'intent da la facultad d'utilisaziun na vegnia betg midà e che la facultad vegnia p.ex. repartida en il decurs dal temp sin las personas associadas.

Scleriments currents: l'utilitad dals burgais

Actualmain s'occupa l'uffizi da vischnancas da la dumonda, sch'i saja giuridicamain admissibel da distribuir l'utilitad da las burgaisas e dals burgais, sco quai ch'i vegn pratitgà qua e là. Nus vegnin ad orientar las vischnancas davart il resultat da noss scleriments, cur ch'igl è uschè lunsch.

Societads d'ovras electricas

Imposiziun da taglia sin las societads d'ovras electricas

Enconuschentamain ha la regenza dal chantun Grischun desditg per ils 30 da settember 2006 la cunvegna existenta davart l'imposiziun da taglia sin societads d'ovras electricas. La cunvegna era applitgbla per uschenumnadas ovras partenarias. I sa tracta qua da societads grischunas d'ovras electricas che vendan l'energia producida a lur acziunarias ed a lur acziunaris. Talas e tals surpiglian quella part da la produczion d'energia che correspunda a lur participaziun. Cun vender l'energia per ils custs da produczion ad interpresas che stattan datiers mancan pretschs da facturaziun, sco quai ch'i resultasan sin il martgà liber. Il problem da l'imposiziun da taglia sin ovras electricas è perquai quel d'eruir quests pretschs da facturaziun cun agid d'in model da calculaziun che po simular il martgà liber. Dapi la perioda fiscala 2001 èn las ovras electricas vegnidas taxadas tenor l'uschenumnà model Pfeiffer. La desditga ha gì lieu tranter auter cun l'intent da pudair tegnair quint meglier da l'energia accumulada or da forza idraulica – in'energia d'auta valor. Ad in model successur n'han las partidas dentant betg anc pudì sa cunvegner. Percunter ha pudì vegnir chattada ina soluziun transitorica per las tazaziuns da taglia dals onns da gestiun 2006/2007 e 2007/2008.

Igl è difficil da valitar il svilup futur da las entradas fiscalas. Sin basa d'ina imposiziun da taglia tenor la valor da martgà varieschan ils retgavs calculads fermamain d'in onn a l'auter. En quest connex sto er vegnir resguardada la circumstanza che la tariffa da taglia maximala per persunas giuridicas è vegnida reducida l'onn 2008 da 15 pertschient a 7 pertschient. A partir da la perioda fiscala 2010 importa la taglia sin il gudogn per persunas giuridicas mo pli 5.5 pertschient.

Valitaziun da las ovras idraulicas

L'uffizi da stimaziun ha terminà l'onn 2009 l'emprima stimaziun da revisiun da las ovras idraulicas. En dus cas è la stimaziun vegnida tratga davant la

dretgira administrativa; questas duas proceduras han pudì vegnir liquidadas il settember 2009.

Las stimaziuns da las valurs da rendita e da las valurs commercialas da las ovras idraulicas ston per regla vegnir revedidas mintga 5 onns. La segunda revisiun è en preparaziun. Las stimaziuns han previsiblamain lieu ils onns 2010 e 2011, sin basa dals onns da gestiun 2004 fin 2008. Las vischnancas basegnan las valurs eruidas per metter a quint la taglia communal sin immobiglias.

Augment dals tschains d'aua

Il tschains d'aua sco taxa publica è l'indemnisaziun per metter a disposiziun il bain public «aua», q.v.d. il pretsch per la resursa «aua». Il tschains d'aua maximal vegn fixà da la confederaziun. Quest maximum è vegni determinà l'ultima giada l'onn 1997 ad 80 francs per mintga kilowatt prestaziun brutta. Ultra da l'index dals pretschs (chaeschia) èn sa midadas dapi lura er autras cundiziuns generalas per l'utilisaziun svizra da la forza idraulica.

Il zercladur 2008 ha la cumissiun per ambient, planisaziun dal territori ed energia (CAPE) dal cussegl dals chantuns inoltrà ina iniziativa parlamentara che pretenda da midar la lescha federala davart l'utilisaziun da las forzas d'aua (lescha davart il dretg da las auas; LDA). La finamira è d'auzar adequatamain la limita maximala per ils tschains d'aua. Sco segund cussegl ha il cussegl naziunal concludì da cumpletter resp. da colliar la midada da la lescha davart il dretg da las auas cun ina midada da la lescha d'energia (augmentar la promoziun finanziaria da la produczion d'electricitad or d'energias regenerablas). Ils 4 da mars 2010 ha er il cussegl dals chantuns approvà questa colliaziun. La fatschenta sa chatta en la procedura d'eliminaziun da las differenzas.

D'in augment profiteschan tant il chantun (taglia sin ovras idraulicas) sco er las vischnancas (tschains d'aua). Sin basa d'ina media da retgavs da taglia da 688 milliuns francs per tut las visch-

nancas grischunas (media dals onns 2006/2007) e sin basa da tschains d'aua da var 41 milliuns francs per las vischnancas importan ils tschains d'aua var 6 pertschient da tut las entradas fiscalas da las vischnancas. Tras l'augment dals tschains d'aua a 100 francs per mintga kilowatt prestaziun brutta (a partir da l'onn 2011) pon il chantun e las vischnancas far quint ensem cun entradas supplementaras da var 21.5 milliuns francs per onn (che s'effectueschan sin las entradas a partir da l'onn 2012).

NGF grischuna

Votaziun davart il project

Cun 24'085 cunter 24'816 vuschs ha il pievel grischun refusà per pauc il project davart la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas (NGF grischuna). La realisaziun ch'era planisada per il 1. da schaner 2011 n'è pia nagin tema pli. La classificaziun da las gruppas da forza finanziaria vala per ils onns 2010 e 2011, q.v.d. la proxima classificaziun da la forza finanziaria ha lieu l'onn 2011.

En il fratemp ha la regenza analisà la situaziun e discutà l'ulteriu proceder. Ella è persvadida che la gulivaziun da finanzas grischuna basegnia ina refurma fundamentala e ch'il basegn d'agir saja acceptà. Sin fundament da las interdependenzas sto la nova gulivaziun da finanzas dentant vegnir accordada cun ulteriurs projects da refurma planisads – spezialmain en ils secturs da la scola populara sco er da la finanziaziun dals ospitals e da la tgira – e cun la discussiun davart las refurmas dal territori. La NGF grischuna duai vegnir lantschada da nov a partir da l'onn 2012, suenter che quests projects da refurma èn vegnids tractads en il cussegl grond.

Finanzstatistik der Bündner Gemeinden				Finanzkennzahlen 2008						
Gemeinde	Einwohner 2008	Steuerfuss 2008	Finanzkraftgr. 2008/2009	Selbstfinanzierungsgrad in %	Selbstfinanzierungsanteil in %	Kapitaldienstanteil in %	Zinsbelastungsanteil in %	Bruttoverschuldungsanteil in %	Investitionsanteil in %	Nettovermögen bzw. Nettoschuld je Einw. in Fr.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1 Almens	236	130.000	4		25.21	8.86	-2.33	3.89	3.35	3'770
2 Alvaneu	395	110.000	3	77.24	20.14	5.33	-4.12	26.02	35.73	6'211
3 Alvaschein	143	110.000	3	130.86	29.47	6.97	1.27	67.41	31.90	2'806
4 Andeer	714	90.000	2	18'19.16	23.40	14.16	1.66	228.00	3.11	-11'578
5 Andiast	229	125.000	4	50.40	31.31	5.67	-7.70	32.63	62.35	6'305
6 Ardez	430	88.000	2	53.70	15.94	16.27	0.27	79.45	41.91	-331
7 Arosa	2267	90.000	1	150.33	19.40	6.32	-8.86	90.84	34.85	2'308
8 Arvigo	95	95.000	4	-301.25	-12.79	9.20	-27.60	49.01	49.48	27'234
10 Avers	177	110.000	4	157.09	9.30	18.50	4.50	222.58	7.96	-8'855
11 Bergün/Bravuogn	479	130.000	5	564.50	19.16	26.99	1.85	253.24	15.47	-15'501
12 Bever	658	90.000	2		12.71	1.50	-3.19	0.00	4.89	4'490
13 Bivio	209	130.000	5	84.25	14.75	24.19	7.18	287.51	26.25	-14'898
14 Bonaduz	2737	88.000	3	85.02	17.48	11.77	2.35	91.23	22.94	-2'160
15 Bondo	204	105.000	3	8.93	14.77	9.60	0.16	224.92	66.31	-17'612
16 Braggio	61	130.000	5	10.93	22.23	12.14	-5.40	123.29	78.41	4'630
17 Breil/Brigels	1287	105.000	3	662.60	34.74	5.78	-1.74	71.60	20.43	-545
18 Brienz/Brinzauls	110	110.000	3		21.49	13.59	-1.91	20.85	0.62	16'263
19 Brusio	1156	95.000	2	112.84	18.31	4.15	-0.39	18.36	20.02	-520
20 Buseno	109	120.000	4	164.63	31.77	30.80	-0.36	131.51	22.05	-1'802
21 Calfreisen	54	120.000	5	20.53	13.07	8.70	-1.87	17.66	42.28	1'445
22 Cama	484	70.000	2	249.91	15.32	19.89	3.94	247.01	9.29	-6'824
24 Castaneda	226	90.000	3	234.90	7.64	10.03	0.75	10.73	12.28	9'131
25 Castasegna	191	110.000	3	267.84	43.25	11.33	-1.75	13.17	51.89	-466
26 Casti-Wergenstein	59	130.000	5	648.27	36.35	11.15	4.06	225.06	8.10	-6'569
27 Castiel	124	120.000	5		5.55	10.93	-7.98	126.49	26.25	9'165
28 Castrisch	407	120.000	4	157.04	36.45	-13.39	-22.67	46.06	31.20	4'365
29 Cauco	36	130.000	5		34.44	7.13	-6.01	23.32	66.55	17'458
30 Cazis	1513	118.000	4	64.25	11.31	9.66	0.67	88.16	18.90	-61
31 Celerina/Schlarigna	1464	63.000	1	410.84	41.98	6.20	0.32	25.03	20.57	38'723
32 Chur	32957	90.000	1	118.50	12.78	-1.41	-7.05	79.98	13.12	-2'266
33 Churwalden	1194	108.000	3	102.76	13.93	6.52	-2.13	153.10	23.37	941
34 Clugin	36	80.000	4	81.98	20.14	-36.18	-40.63	48.04	23.53	22'096
35 Conters i.P.	235	70.000	3	-308.93	-13.27	7.43	-12.43	16.67	5.54	25'217
36 Cumbel	254	120.000	5	102.38	23.81	5.04	-3.84	93.17	40.60	-586
37 Cunter	235	80.000	2	512.60	22.60	8.18	-7.22	46.56	14.25	5'667
38 Davos	10762	103.000	2	103.37	12.99	7.72	-4.02	140.49	20.65	-2'662
39 Degen	245	120.000	4	433.75	22.77	4.18	-0.37	115.10	33.30	2'014
40 Disentis/Mustér	2090	120.000	3	517.49	13.51	19.92	4.53	176.63	8.92	-7'394
41 Domat/Ems	7141	90.000	2	87.82	20.64	13.31	-2.74	14.26	29.72	1'102
42 Donat	218	120.000	4	2566.92	22.48	4.00	-6.62	56.54	1.12	10'137
43 Duvin	89	130.000	5	279.62	12.18	4.58	1.17	166.23	12.84	-6'049
44 Falera	577	85.000	1	128.01	26.19	13.35	-1.88	50.84	36.08	6'306
45 Fanas	391	120.000	4	600.91	19.26	2.96	-3.09	55.84	20.90	2'969
46 Feldis/Veulden	130	130.000	4	676.26	25.42	7.10	1.20	48.32	20.55	5'280
47 Felsberg	2234	105.000	3	62.40	13.95	11.01	1.42	101.36	22.38	-99
65 Ferrera	86	70.000	1	120.49	33.69	4.06	1.67	92.61	31.13	18'771
48 Fideris	597	120.000	4		6.09	10.33	3.05	116.75	4.84	-2'669
49 Filisur	463	130.000	5		-26.89	19.22	6.06	260.92	8.02	-15'947
50 Fläsch	589	88.000	3	110.73	22.92	7.93	-4.27	53.86	30.47	470
51 Flerden	215	120.000	4	696.92	23.54	-0.09	-8.36	33.68	5.69	11'286
52 Flims	2600	90.000	1							-8'138
53 Flond	201	130.000	4	118.76	10.67	10.71	-2.21	26.86	28.48	1'441

Gemeinde	Ein- wohner 2008	Steuer- fuss 2008	Finanz- kraftgr. 2008/ 2009	Selbst- finanzie- rungs- grad in %	Selbst- finanzie- rungs- anteil in %	Kapital- dienst- anteil in %	Zins- belas- tungs- anteil in %	Brutto- verschul- dungs- anteil in %	Investi- tions- anteil in %	Nettover- mögen bzw. Nettoschuld je Einw. in Fr.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
54 Ftan	502	110.000	3	210.64	15.38	14.22	1.22	145.36	25.36	-3'878
55 Fuldera	121	130.000	5		8.17	41.76	0.95	144.23	9.35	-2'665
56 Furna	214	130.000	5	116.50	10.88	7.53	-1.22	70.42	33.08	2'176
57 Fürstenu	336	110.000	3	73.18	11.00	-2.05	-3.99	1.41	18.60	7'186
58 Grono	903	84.000	2	12.57	5.68	11.03	2.97	210.43	32.60	-4'777
59 Grösch	1267	80.000	1	154.75	31.07	1.33	-1.40	8.64	35.49	4'222
60 Guarda	170	100.000	3	343.86	28.28	14.35	-0.24	130.43	20.53	5'098
61 Haldenstein	970	105.000	3	59.88	9.54	7.94	-0.41	123.32	22.09	1'040
62 Hinterrhein	78	84.000	4	243.36	20.61	-0.52	-19.44	24.10	9.64	28'599
63 Igis	7529	100.000	3	188.99	16.86	13.26	5.17	144.16	12.79	-1'402
64 Ilanz	2330	105.000	3	134.41	16.60	6.01	-2.22	93.93	13.89	-1'763
66 Jenaz	1166	100.000	3	78.14	15.13	9.07	-4.03	30.38	21.94	2'029
67 Jenins	843	93.000	2	147.61	13.36	4.92	0.45	74.56	21.45	1'046
68 Klosters-Serneus	3872	90.200	1	86.04	21.31	13.30	-2.60	5.07	30.40	11'003
69 Küblis	812	120.000	4	15.16	7.78	4.15	-4.54	75.65	40.97	-414
70 Laax	1296	68.000	1	113.41	14.49	0.03	-4.53	25.26	23.58	1'997
71 Ladir	113	120.000	4	476.78	39.97	-1.95	-6.62	0.00	18.09	17'591
72 Langwies	295	110.000	4	525.50	20.20	15.34	0.00	54.09	15.96	-1'139
73 Lantsch/Lenz	531	90.000	3	486.08	30.35	0.54	-7.48	49.71	54.21	2'023
74 Lavin	213	85.000	3		20.19	15.34	0.31	222.48	26.30	-7'974
75 Leggia	119	120.000	4	34.90	5.96	22.15	1.61	151.80	16.78	-1'161
76 Lohn	51	130.000	5	0.00	24.93	4.54	-5.80	94.82	0.00	-978
77 Lostallo	707	90.000	3	62.45	11.76	-0.77	-2.66	104.90	40.14	-490
78 Lü	63	130.000	5	-43.04	-31.85	1.41	-11.27	0.00	59.89	3'285
79 Lüen	85	100.000	4	92.40	6.17	26.52	0.81	468.70	12.73	-2'936
80 Lumbrlein	391	130.000	4	131.28	12.63	5.90	-1.24	54.06	27.96	-619
81 Luven	196	130.000	5		3.14	-3.98	-8.19	58.22	1.35	8'996
82 Luzein	1156	120.000	4	78.14	24.30	-0.58	-2.49	36.66	33.35	2'977
83 Madulain	202	90.000	1		28.89	-7.99	-7.99	0.00	2.00	31'005
84 Maienfeld	2546	80.000	1	214.01	28.18	3.82	-2.03	50.29	23.68	4'253
85 Maladers	478	110.000	3	11.90	1.44	15.58	1.43	151.99	18.35	-2'518
86 Malans	2203	88.000	2	48.22	20.81	-0.54	-2.18	24.11	38.51	1'968
87 Malix	709	120.000	4	273.23	17.91	13.15	-0.14	43.77	8.82	1'165
88 Marmorera	47	50.000	1		36.53	-2.41	-4.48	0.00	0.95	26'472
89 Masein	388	110.000	4	118.18	23.83	9.35	-0.66	10.21	26.82	4'790
90 Mastrils	542	130.000	4	520.28	38.80	4.98	-3.00	101.17	14.32	-214
91 Mathon	55	120.000	5	76.68	3.40	3.53	-15.58	36.30	33.49	47'199
92 Medel (Lucmagn)	443	90.000	3	91.49	17.37	4.13	-0.64	52.07	39.07	-983
94 Mesocco	1233	87.000	2	2552.20	8.40	14.73	2.61	145.14	21.70	-7'751
95 Molinis	134	105.000	4	-3.32	-0.30	20.82	-2.35	394.77	17.17	4'814
96 Mon	90	100.000	4	117.78	13.58	8.95	-4.40	116.23	36.25	-972
97 Morissen	239	130.000	4	50.70	33.74	-0.59	-4.21	17.12	59.06	8'938
98 Mulegns	28	100.000	3	114.23	22.44	18.34	-1.19	66.00	20.21	10'535
99 Müstair	748	130.000	5	61.05	12.14	14.38	1.98	139.19	29.21	-4'695
100 Mutten	80	130.000	5	26.11	9.11	22.36	-0.07	59.83	31.99	3'333
101 Nufenen	152	120.000	4		5.35	0.97	-4.19	16.59	45.12	6'452
102 Obersaxen	807	130.000	4	1877.94	28.99	13.86	0.08	51.67	20.14	-1'262
104 Parpan	245	90.000	2		17.06	7.15	-2.78	55.64	18.01	-331
105 Paspels	466	108.000	3	50.54	5.43	11.58	-4.62	229.87	18.02	-6'215
107 Peist	198	130.000	5		6.08	2.92	-3.79	59.35	5.36	3'299
108 Pignia	127	85.000	3	206.10	12.08	9.95	-7.96	52.17	52.81	5'229
109 Pigniu	35	130.000	5		46.16	21.16	3.62	195.30	22.43	-20'287
110 Pitasch	112	130.000	5	69.42	5.03	3.13	-0.58	53.36	25.22	933
111 Pontresina	1989	85.000	1	93.64	22.33	19.72	4.25	114.59	25.22	-3'314
112 Portein	23	130.000	5		41.48	-0.31	-7.98	45.83	0.00	19'878
113 Poschiavo	3495	90.000	2	125.34	19.20	0.85	-1.89	69.95	20.19	1'943
114 Praden	109	130.000	5	233.38	18.85	4.68	-2.73	107.38	9.51	-7'654
115 Pratval	241	110.000	3	74.12	29.04	8.28	-2.44	0.00	36.26	8'577
116 Präz	162	130.000	4	6.33	4.91	8.28	0.99	245.79	69.72	-4'848
117 La Punt-Chamues-ch	737	77.500	1	750.78	37.75	2.92	-2.25	24.97	18.98	8'749

Gemeinde	Einwohner 2008	Steuerfuss 2008	Finanzkraftgr. 2008/2009	Selbstfinanzierungsgrad in %	Selbstfinanzierungsanteil in %	Kapitaldienstanteil in %	Zinsbelastungsanteil in %	Bruttoverschuldungsanteil in %	Investitionsanteil in %	Nettovermögen bzw. Nettoschuld je Einw. in Fr.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
118 Ramosch	487	130.000	5	117.64	20.26	13.23	0.21	162.66	35.95	-9'056
119 Rhäzüns	1245	115.000	4	143.64	13.75	4.29	0.66	59.03	10.36	34
120 Riein	64	130.000	5	180.47	19.06	8.21	-2.71	40.07	14.30	17'448
121 Riom-Parsonz	316	99.750	3	161.21	13.88	3.71	-1.48	16.17	12.75	7'924
122 Rodels	274	120.000	4	93.12	22.96	19.34	-3.41	174.64	27.63	-3'380
124 Rongellen	45	33.330	2	0.00	41.84	7.85	-8.49	27.83	0.00	17'749
125 Rossa	122	100.000	4	45.22	80.78	-5.95	40.87	64.15	10'508	
126 Rothenbrunnen	306	90.000	3	81.88	11.84	6.07	-1.79	43.15	14.47	11'107
127 Roveredo	2373	103.000	3	4.35	1.45	15.59	5.12	228.56	29.79	-2'339
128 Rueun	427	130.000	5		27.70	16.90	0.91	205.15	17.67	-2'001
129 Ruschein	365	120.000	4	6584.65	13.47	6.56	-1.98	62.72	22.12	4'572
130 San Vittore	716	100.000	3	67.32	18.70	10.47	5.19	245.65	36.34	-6'611
131 St. Antönien	355	120.000	5		7.66	6.29	0.96	68.07	41.16	1'889
133 St. Martin	40	120.000	4	181.59	62.77	3.76	-2.19	0.00	53.79	25'206
134 St. Moritz	5148	70.000	1	112.18	35.74	1.52	-7.90	41.81	33.14	13'542
135 St. Peter-Pagig	241	120.000	4	252.49	63.55	-0.07	-3.33	144.74	67.61	18'579
136 Sta. Maria V.M.	339	130.000	4	83.28	8.86	1.66	-5.51	196.22	35.43	-2'954
137 Sta. Maria i.C.	114	110.000	4	32.23	12.03	18.85	6.12	222.37	32.36	-7'938
138 Saas i.P.	789	105.000	3	-10.77	-2.86	17.11	0.14	146.38	37.88	-2'533
139 Safien	314	130.000	5	877.78	31.75	11.84	3.15	147.42	36.06	-5'131
140 Sagogn	670	120.000	3		30.12	0.20	-4.26	91.85	13.63	3'351
141 Salouf	214	115.000	4	586.54	20.89	5.19	-5.19	103.13	11.09	1'196
142 Samedan	2897	75.000	1	87.52	24.92	6.08	-2.02	51.18	29.87	4'600
143 Samnaun	804	100.000	2	41.24	10.99	10.86	1.59	151.14	26.96	-7'712
144 Sarn	137	130.000	5	50.69	40.54	1.68	-9.50	41.25	63.88	23'279
145 Savognin	954	112.880	3		14.60	7.08	0.01	98.37	6.24	-2'923
147 S-chanf	676	90.000	2	261.44	22.80	-2.20	-4.53	86.53	26.11	4'090
148 Scharans	818	110.000	3	185.07	28.99	6.92	-0.60	42.16	18.61	1'540
149 Scheid	151	130.000	5	23.19	16.25	-2.35	-3.44	12.56	61.41	3'011
150 Schiers	2497	110.000	3	68.75	6.64	13.15	0.94	156.11	16.91	1'091
151 Schlans	86	130.000	5	19.01	21.18	5.09	-5.78	24.89	58.57	19'818
152 Schluein	499	130.000	4	119.60	31.42	8.12	-2.68	122.10	24.70	-2'771
153 Schmitten	252	130.000	4	458.68	15.00	12.38	-0.52	26.32	15.33	8'082
154 Schnaus	125	130.000	4	80.76	28.48	-3.86	-15.16	64.62	60.34	1'857
155 Scuol	2245	110.000	3	116.66	18.99	10.98	3.95	135.85	20.90	-3'451
156 Seewis i.P.	1402	120.000	4	324.02	19.99	4.86	-1.86	24.91	20.61	3'094
157 Selma	36	130.000	5	-0.22	-0.14	13.91	-3.96	83.86	44.58	17'728
158 Sent	905	130.000	4	127.29	16.16	11.21	1.75	99.32	22.24	-2'682
159 Sevgein	218	130.000	4	129.36	29.34	11.63	-0.73	81.57	40.50	-1'768
160 Siat	178	120.000	4	117.33	36.54	6.66	-3.74	14.44	48.44	8'033
161 Sils i.D.	835	105.000	3	476.59	15.62	3.18	-3.67	2.83	17.13	2'117
162 Sils i.E./Segl	750	80.000	1	442.62	21.14	12.16	-3.21	56.22	12.63	-3'316
163 Silvaplana	982	67.000	1	40.24	15.98	0.40	-5.01	45.69	33.83	23'999
164 Soazza	362	60.000	1	32.67	15.08	14.09	1.47	175.23	48.07	-5'218
165 Soglio	167	80.000	2	137.43	32.48	-1.78	-5.15	8.90	41.50	12'851
166 Splügen	418	88.000	3	63.17	18.43	10.59	-11.23	112.15	33.43	2'539
167 Stampa	595	95.000	2	263.74	18.25	6.53	-1.09	43.55	12.12	-150
168 Stierva	128	130.000	4		17.62	15.28	5.73	212.68	1.95	-6'967
169 Sufers	127	70.000	2		31.81	36.96	4.96	195.19	17.13	-2'304
170 Sumvitg	1336	115.000	3	81.91	16.53	11.67	1.90	130.75	26.65	-3'829
171 Sur	95	130.000	5	25.44	13.40	3.22	-3.73	83.05	37.97	1'530
172 Suraua	269	130.000	4		36.02	12.64	-3.09	37.60	17.89	6'525
173 Surava	206	120.000	4	32.54	7.66	15.19	3.71	172.62	33.08	-12'227
174 Surcuolm	108	120.000	4	-6.68	-1.79	5.26	-3.02	11.33	21.48	22'409
175 Susch	219	90.000	3	3705.07	19.83	5.35	0.09	138.18	24.33	-3'057
176 Tamins	1149	100.000	3	1226.01	14.87	8.02	-0.68	61.61	11.73	-2'093
177 Tarasp	334	85.000	2	56.91	26.32	14.51	-2.50	12.40	38.83	7'232
178 Tartar	162	120.000	4	134.36	25.67	10.28	-3.69	63.31	22.22	7'125
179 Tenna	103	105.000	4	120.12	7.92	5.97	-0.71	21.78	30.14	9'420
181 Thusis	2655	115.000	3	77.08	9.33	14.70	4.26	168.83	19.26	-2'347

Gemeinde	Ein- wohner 2008	Steuer- fuss 2008	Finanz- kraftgr. 2008/ 2009	Selbst- finanzie- rungs- grad in %	Selbst- finanzie- rungs- anteil in %	Kapital- dienst- anteil in %	Zins- belas- tungs- anteil in %	Brutto- verschul- dungs- anteil in %	Investi- tions- anteil in %	Nettover- mögen bzw. Nettoschuld je Einw. in Fr.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
182 Tiefencastel	272	83.500	1		19.84	1.22	-3.86	88.42	15.37	1'318
183 Tinizong-Rona	347	100.000	3	113.99	26.29	15.91	0.76	125.66	34.03	-7'486
184 Trans	56	130.000	5		-4.12	4.42	-3.63	41.01	51.29	-370
185 Trimmis	3013	95.000	3	88.67	12.94	2.58	-4.27	88.81	28.13	-1'821
186 Trin	1201	100.000	3	169.67	19.44	3.88	-5.30	52.01	36.88	1'479
187 Trun	1189	130.000	5	101.86	22.40	23.55	3.14	211.43	36.20	-8'183
188 Tschappina	161	120.000	5		32.56	-3.78	-6.81	45.45	8.41	14'301
189 Tschierschen	208	130.000	5		23.52	9.22	2.61	68.06	7.07	-6'284
190 Tschieriv	167	130.000	5		1.74	7.08	-5.83	81.91	11.37	4'286
191 Tschlin	461	100.000	3	211.88	22.20	31.75	3.87	170.65	25.33	-9'223
192 Tujetsch	1838	95.000	2	253.65	28.30	9.59	1.76	119.87	20.65	-817
193 Tumeagl/Tomils	376	100.000	4	-1.90	-0.80	7.82	-0.72	100.98	32.39	-1'138
194 Untervaz	2287	95.000	3	372.76	18.57	4.99	-1.71	52.04	8.31	-510
196 Urmein	118	50.000	2	7.03	1.48	-15.62	-32.67	10.19	37.09	25'458
197 Valchava	203	130.000	4		-5.21	8.99	-3.84	122.82	15.99	5'654
198 Valendas	295	130.000	5	76.17	11.28	11.61	-0.45	132.67	16.54	-2'493
199 Vals	1049	95.000	2	125.42	32.60	23.66	2.90	128.86	34.48	-4'252
200 Valzeina	128	130.000	5		-14.37	3.03	0.34	0.61	26.60	7'489
201 Vaz/Obervez	2599	80.000	1	48.25	17.37	5.92	-1.52	69.80	34.68	-3'421
202 Vella	446	125.000	4	1112.41	17.11	9.25	-0.77	76.94	11.91	2'129
203 Verdabbio	153	130.000	5	-13.49	-18.24	46.42	10.86	447.12	70.57	-14'482
204 Versam	251	130.000	4	1302.86	33.09	8.77	-2.31	96.79	12.70	-222
205 Vicosoprano	445	94.500	2	137.15	17.03	3.39	-2.82	15.94	14.42	2'822
206 Vignogn	180	130.000	4	41.43	9.45	32.08	0.36	329.53	43.87	-9'171
207 Vrin	249	120.000	5	51.13	16.75	17.34	-3.06	23.96	32.04	2'966
208 Waltensburg/Vuorz	380	130.000	5		26.61	9.75	-0.90	169.93	15.09	-1'806
209 Wiesen	380	130.000	5	49.12	14.07	17.51	4.67	263.12	34.61	-1'604
210 Zernez	1100	84.000	2	3.09	0.70	11.72	1.68	149.67	32.55	-7'239
211 Zillis-Reischen	402	55.000	2		13.54	18.78	3.42	248.13	26.99	-8'139
212 Zizers	3197	90.000	3	335.27	32.14	7.98	-1.95	0.00	18.04	4'383
213 Zuoz	1279	85.000	2	119.90	31.16	-1.06	-2.37	0.00	34.81	3'892
Kanton Graubünden	190'459	107.45		116.50	18.84	6.85	-2.52	87.31	24.27	323

Legende:

- (1) ESPOP per 31. Dezember 2008
- (2) Gemeindesteuerfuss in Prozenten der einfachen Kantonssteuer
- (3) Finanzkraftenteilung 2008 + 2009
- (4) Selbstfinanzierung in Prozenten der Nettoinvestition; Bei einem Einnahmenüberschuss in der Investitionsrechnung wird diese Kennzahl nicht ermittelt
- (5) Selbstfinanzierung in Prozenten des Finanzertrages
- (6) Kapitaldienst in Prozenten des Finanzertrages
- (7) Nettozinsen in Prozenten des Finanzertrages
- (8) Bruttoschulden in Prozenten des Finanzertrages
- (9) Bruttoinvestitionen in Prozenten der konsolidierten Ausgaben
- (10) Finanzvermögen abzüglich Fremdkapital; Nettovermögen (+); Nettoschuld (-)